

Ticho

**DON
DELILLO**

přeložila Alena Dvořáková

edice angloamerických autorů
ARGO

svazek 144

Ticho
**DON
DELILLO**

Z anglického originálu *The Silence*, vydaného nakladatelstvím Scribner v New Yorku roku 2020, přeložila a doslov napsala Alena Dvořáková.

Redakce Martin Svoboda.

Odpovědný redaktor Petr Onufer.

Korektury Edita Beníšková a Ludmila Böhmová.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Ilustrace na obálce Zdeněk Trs.

Grafická úprava a sazba Jana Vahalíková.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

argo@argo.cz, www.argo.cz,

roku 2022 jako svou 5043. publikaci.

Vytiskla tiskárna Těšínské papírny.

První vydání.

ISBN 978-80-257-3940-2

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas

Sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

Tel.: 226 519 383, fax: 226 519 387

E-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví

www.kosmas.cz

Věnováno Barbaře Bennettové

„Nevím, jakými zbraněmi se bude bojovat ve třetí světové válce, ale v té čtvrté to budou klacky a kameny.“

– Albert Einstein

PRVNÍ ČÁST

Muž stiskl tlačítko a jeho sedadlo se ze vzpřímené polohy sklopilo. Najednou zíral ke stropu, na nejbližší z malých obrazovek umístěných těsně pod přihrádkou na zavazadla, za letu se na ní měnila slova a písma. Aktuální výška, teplota vzduchu, rychlost, čas přiletu. Rád by spal, ale nedokázal se od těch dat odtrhnout.

Heure à Paris. Heure à London.

„Koukni,“ hlesl a žena lehce přikývla, ale dál si něco zapisovala do modrého notesu.

Začal přeříkávat ta slova a čísla nahlas, protože aby jen tak sledoval měnící se údaje a obratem jeden každý ztrácel v podvojném hukotu mysli a letadla, to nedávalo smysl, nebylo to k ničemu.

„Dobrá. Výška třicet tři tisíc a dvě stopy. Hezky přesně,“ prohlásil. „Température extérieure mínus padesát osm stupňů Cé.“

Odmlčel se, čekal, že žena dopoví Celsia, ale ona se zatím zahleděla na notes na vytaženém stolečku před sebou, na chvíli se zadumala a zase pokračovala v psaní.

„Dobrá. Čas v New Yorku dvanáct padesát pět. Jestli

ve dne, nebo v noci, to tu nestojí. Ne že bychom to museli vědět.“

Tady šlo o spánek. Potřebuje se vyspat. Jenže slova a čísla naskakovala dál.

„Čas příletu šestnáct třicet dva. Rychlost čtyři sta sedmdesát jedna mil za hodinu. Čas doletu tři třicet čtyři.“

„Snažím se vybavit si ten hlavní chod,“ prohlásila žena. „A myslím taky na to šampaňské s brusinkovou šťávou.“

„Ale vždyť sis ho neobjednala.“

„Připadalo mi to jako snobárna. Ale už se těším, až nám ke svačině přinesou ty croissanty.“

Mluvila a psala zároveň.

„Ráda to vyslovuju správně,“ odtušila. „Kroa. Jako v boa nebo šoa. Anebo je to prostě kros, jako nos?“

Sledoval, jak žena píše. Zapisuje si snad to, co sama říká, co oba říkají?

„Celsius,“ odtušila. „Velké C. Někdo se tak jmenoval. Jeho křestní si už nepamatuju.“

„Dobrá. Co takhle vitesse. Co znamená vitesse?“

„Myslím jako Celsia a jeho práci na stodílné stupnici.“

„A pak je tu Fahrenheit.“

„Ten taky.“

„Co znamená vitesse?“

„Cože?“

„Vitesse.“

„Vitesse. Rychlost,“ odvětila.

„Vitesse. Sedm set čtyřicet osm *ká* za hodinu.“

Muž se jmenoval Jim Kripps. Ale na všechny hodiny tohoto letu se jeho jménem stalo číslo jeho sedadla. Takový už byl zavedený postup, sám si ho zavedl, v souladu s číslem vytištěným na palubní vstupence.

„Byl to Švéd,“ utrousila žena.

„Kdo?“

„Pan Celsius.“

„To ses tajně mrkla na mobil?“

„Vždyť víš, jak to chodí.“

„Vypluje to samo z hloubi paměti. A až se ti vynoří i jeho křestní jméno, to se teprve začnu cítit pod tlakem.“

„Pod jakým tlakem?“

„Vyrukovat s křestním jménem pana Fahrenheita.“

„Vrať se ke své nebeské obrazovce,“ na to žena.

„Tenhle let. Všechny ty dlouhé lety. A hodiny. Propastnější než nuda.“

„Zapni si tablet. Koukni se na film.“

„Já bych si radši povídal. Žádná sluchátka. Určitě bychom si radši povídali oba.“

„Žádné špunty do uší,“ odtušila žena. „Povídat si a psát.“

Ta žena byla Jimova manželka, tmavé pleti, Tessa Berensová, původu karibsko-evropsko-asijského, básnířka, jejíž dílo se často objevovalo v literárních

časopisech. Trávila taky čas online, coby redaktorka v poradenském týmu, který předplatitelům časopisu odpovídal na dotazy týkající se řady témat, od ztráty sluchu přes tělesnou rovnováhu až po demenci.

Tady, ve vzduchu, působila spousta toho, co si manželský pár sděloval, jako výstup automatizovaného procesu, poznámky vygenerované čistě povahou letecké dopravy. Nic v něm nezbylo z nezávazného štěbetání lidí v pokojích, v restauracích, kde jsou zásadní pohyby utlumeny gravitací a hovor se volně vznáší. Všechny ty hodiny nad oceány či nedozírnými pevninami, věty přistřižené, jakoby zapouzdřené, pasažéři, piloti, letušky, všechna slova do jednoho zapomenuta v okamžiku, kdy letadlo dosedne na ranvej a začne donekonečna popojíždět k volné bráně.

Jen on sám se na něco z toho rozpomene, pomyslel si, uprostřed noci, v posteli, vyplujou mu obrazy spících lidí zabalených do zapůjčených dek, vyhlížejících jako mrtvol, ta vysoká letuška, jak se ptá, jestli mu může dolít skleničku s vínem, i to, jak pohasla kontrolka s bezpečnostním pásem, v závěru letu, ten pocit vysvobození a cestující postávající v uličkách, vyčkávající, letušky u východu z letadla, všechna ta jejich děkuji a pokyvující hlavy, úsměvy jako odměna za milión nalétaných mil.

„Najdi si nějaký film. Koukni se na film.“

„Na to jsem moc ospalý. Vzdálenost do cíle, jeden tisíc šest set a jedna míle. Čas v Londýně osmnáct nula

čtyři. Rychlost čtyři sta šedesát pět mil za hodinu. Čtu to, jak to naskakuje. Durée du vol tři čtyřicet pět.“

Nato se zeptala: „V kolik začíná ten zápas?“

„Výkop v šest třicet.“

„Stihneme to domů?“

„Copak jsem ti to nečetl z obrazovky? Čas příletu tolik a tolik.“

„Nezapomeň, že přistáváme v Newarku.“

Ten finálový zápas. V jiném životě by ji možná zájmal. Let. Chce už být tam, kam cestuje, bez téhle vmezeřené epizody. Má vůbec někdo v lásce dlouhé lety? Ona tím někým zjevně není.

„Heure à Paris devatenáct nula osm,“ zkonstatoval. „Heure à London osmnáct nula osm. Rychlost čtyři sta šedesát tři míle za hodinu. Zrovna jsme zpomalili o dvě míle.“

„Dobrá, prozradím ti, co si zapisuju. Je to prosté. Něco z toho, co jsme viděli.“

„V jakém jazyce?“

„V základní angličtině. Kočka leze dírou, pes oknem.“

„Máme přece letáky, brožurky, celé knihy.“

„Potřebuju to vidět napsané vlastní rukou, odedávka asi tak za dvacet let, jestli budu ještě naživu. Najít ten chybějící dílek, něco, co teď pořádně nevidím, jestli teda ještě budeme všichni naživu, za dvacet, za deset let.“

„Zaplnit čas. To taky, ne.“

„Zaplnit čas. Třeba i nudou. Prostě si žít.“

„Dobrá. Température extérieure mínus padesát sedm F,“ zahlásil. „Snažím se tu základní francouzštinu správně vyslovovat. Vzdálenost do cíle jeden tisíc pět set sedmdesát osm mil. Měli jsme si zamluvit auto.“

„Skočíme do taxíku.“

„Všichni ti lidé tady, co letí tímhle spojem. Budou mít přistavená auta. U východů šílená tlačeničky. A oni vědí přesně, kam jít.“

„Většina, velká část z nich si musí vyzvednout odbavený kufr. A my ne. V tom máme výhodu.“

„Čas v Londýně osmnáct jedenáct. Čas příletu šestnáct třicet dva. Stejný jako ten předtím. Celkem uklidňující, ne? Čas v Paříži devatenáct jedenáct. Aktuální výška třicet tři tisíc a tři stopy. Durée du vol tři šestnáct.“

Odrhíkávat ta slova a čísla, mluvit, specifikovat znamenalo udržovat dané indikátory dočasně při životě, oficiálně či spíše dobrovolně je registrovat – slyšitelný záznam toho, napadlo jej, kdy a kde.

„Zavři oči,“ radila mu žena.

„Fajn. Rychlost čtyři sta sedmdesát šest mil za hodinu. Čas do cíle.“

Žena má pravdu, lepší ty kufry neodbavovat, nacpe je do přihrádky nad hlavou. Pozoroval obrazovku a pomyslel přitom na zápas, letmo, najednou si nevybavoval, s kým vlastně Titáni hrajou.

Čas příletu šestnáct třicet. Température extérieure mínus čtyřicet sedm C. Čas v Paříži dvacet třináct.

Aktuální výška třicet čtyři tisíc a dvě stopy. Ty dvě se mu líbily. Ty za povšimnutí rozhodně stojí. Venkovní teplota vzduchu mínus padesát tři F. Distance de parcours.

Hrajou se Seahawks, jak jinak.

Kripps zní jako jméno vysokého muže a on je sice vytáhlý, to ano, ale nezakládá si na tom, ani mu nedělá potíže uspokojit vlastní potřebu nenápadnosti. Nevyčuhuje hlavou hrdě nad davem, ale požehnaně se hrbí nikým nepoznán.

Pak si vzpomněl, jak nastupovali do letadla, všichni cestující konečně seděli, brzy se objeví jídlo, teplé ubrousky na ruce, kartáček na zuby s pastou, ponožky, láhev s vodou a k dece polštářek.

Pocítoval v přítomnosti těchto vymožeností náznak studu? Usnesli se, že navzdory té drahotě poletí byznys třídou, protože stísněný prostor v turistické třídě představoval těžkou zkoušku, které se protentokrát chtěli vyhnout.

Maska na spaní, pleťový krém, vozík s víny a tvrdým alkoholem, s nímž letuška tu a tam projede uličkou.

Sledoval zavěšenou obrazovku a pocítoval leda záchvěv otupělé pohodlnosti. Sám sebe považoval striktně za turistickou třídu. Letadla, vlaky, restaurace. Nikdy netoužil být dobře oblečený. Připadalo mu to jako dílo podvodného druhého já. Muž v zrcadle, a jaký dojem na něj dělá uhlazenost vlastního zjevu.

„Který den přšelo?“ zeptala se žena.

„Do knížky vzpomínek si zaznamenáváš deštivý den. Deštivý den, zvěčněný. Celý vtíp dovolené je v tom skvěle si to užít. To jsi tvrdila ty mně. Uchovat si vzpomínku na nejúžasnější zážitky, na ty nejživější hodiny a okamžiky. Dlouhé procházky, výtečná jídla, vinné sklepy, noční život.“

Už když to říkal, se neposlouchal, protože věděl, že je to vydýchaný vzduch.

„Jardin du Luxembourg, Ile de la Cité, Notre Dame, zmrzačená, a přesto živoucí. Centre Pompidou. Ještě mám útržek vstupenky.“

„Potřebuju vědět, který den přišlo. Protože až se na ty zápisky po letech podívám, půjde mi o přesnost, o detail.“

„Nemůžeš si pomoci.“

„Nechci si pomoci,“ namítla žena. „Chci už jen být doma a zírat do holé zdi.“

„Čas do cíle jedna hodina dvacet šest. Já ti povím, na co si nemůžu vzpomenout. Na jméno těchhle aerolinek. Před dvěma týdny, když jsme odlétali, to byly jiné, bez dvojjazyčných obrazovek.“

„Ale ta obrazovka se ti líbí. Jsi rád, že ji máš.“

„Pomáhá mi ukrýt se před tím hlukem.“

Všechno předurčeno, tím dlouhým letem, vše, co si myslíme a co říkáme, ponořeni do jediného, setrvalého nadtónu, do řevu motorů, to, jak přijímáme potřebu se s ním smířit, udržet ho ve snesitelných mezích, i když snesitelný není.

Sedadlo, které se přizpůsobí touze pasažéra po masáži.

„Když už jsme u toho vzpomínání. Už si vzpomínám,“ prohlásila žena.

„Na co?“

„Zničehonic se mi to vynořilo. Anders.“

„Anders.“

„Křestní jméno pana Celsia.“

„Anders,“ hlesl.

„Anders Celsius.“

Potěšilo ji to. Naskočilo jí to zničehonic. Zničehonic už člověku skoro nic nenaskakuje. Když se chybějící fakt vynoří bez digitální nápovědy, každý to druhému oznamuje s pohledem upřeným do dále, do jinoseva toho všeho, co bývalo známo a bylo ztraceno.

„Děti tady v letadle. Slušně vychované,“ poznamenal.

„Vědí, že nesedí v turistické třídě. Samy cítí tu odpovědnost.“

Mluvila a psala zároveň, hlavu sklopenou.

„Dobrá. Aktuální výška deset tisíc tři sta šedesát čtyři stop. Čas v New Yorku patnáct nula dva.“

„Až na to, že letíme do Newarku.“

„Nemusíme z toho zápasu vidět každou minutu.“

„Já ne.“

„Já taky ne,“ prohlásil.

„Ty právě jo.“

Umínil si, že si na půlhodinku zdřímne, nebo aspoň do doby, než jim letuška ještě před přistáním přinese

občerstvení. Čaj s dortíkem. Letadlo sebou začalo házet ze strany na stranu. Věděl, že si toho nemá všimnout a že Tessa má pokrčit rameny a prohodit: Až doteď hladká jízda. Kontrolka s bezpečnostním pásem se červeně rozblikala. Pás si utáhl, a zatímco se žena schoulila na sedadle do předklonu, div že se nenاسoukala do notesu, zadíval se na svou obrazovku. Nadskakování výrazně zesílilo, aktuální výška, teplota vzduchu, rychlost, četl si dál z obrazovky, ale nic už neříkal. Utápěli se v hluku. Uličkou vrávorala žena, po návštěvě toalety se vracela do přední řady, a aby neztratila rovnováhu, chytala se opěrek. Hlasy z interkomu, jeden z pilotů francouzsky, pak jedna letuška anglicky, a muže napadlo, že by mohl znovu začít předčítat z obrazovky nahlas, ale pak si řekl, že by to při nastalé duševní i tělesné tísní bylo výrazem bezduché zařatosti. To už žena hleděla přímo na něj, nic si nezapisovala, jen koukala, a jeho napadlo, že by si měl uvést sedadlo do vzpřímené polohy. Ona ho už vzpřímené měla, zasunula stoleček do drážky a notes s perem zastrčila do kapsy na sedadle. Někde pod nimi hlasité bušení. Obrazovka potemněla. Pilot mluvící francouzsky, bez anglického repete. Jim Kripps se oběma rukama chytil opěradel, načež Tesse překontroloval bezpečnostní pás a znovu si utáhl ten svůj. Představoval si, že každý cestující už hledí přímo před sebe na zprávy v šest večer, doma, na Čtyřce, a čeká na zmínku o jejich spadlém letadle.